

Provincies willen boerengrond voor natuurdoelen

Natuurorganisaties mochten wel meepraten, boeren niet

Als het over landbouw gaat, nodigt de overheid tal van organisaties uit om mee te praten. Dat zagen we vorig jaar bijvoorbeeld bij het Landbouwakkoord-overleg. Natuur- en milieuorganisaties waren ruim vertegenwoordigd. Hoe anders opereert de overheid als het over natuur gaat. Voor de opstelling van de natuurdoelanalyses, inclusief maatregelpakketten buiten de N2000-gebieden, werden slechts natuurorganisaties uitgenodigd. Dat blijkt uit verslagen en emailverkeer die met een beroep op de Wet Open Overheid in de openbaarheid kwamen.

Alle provincies hebben voor hun natuurgebieden zogenaamde natuurdoelanalyses opgesteld. Daarin staat hoe het gesteld is met de natuur in het gebied en wat er aan maatregelen nodig is om de natuur te 'herstellen'. Bij veel natuurgebieden gaat het ook om maatregelen buiten het N2000-gebied, zoals stroken natuur die gebieden aan elkaar verbinden en bufferzones om gebieden. Wie is door de provincies betrokken bij het opstellen van de natuurdoelanalyses? De rapporten maken daar zelf geen melding van. Er zijn WOO-verzoeken nodig om daar achter te komen.

ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE

Agrifacts krijgt een vraag binnen uit Overijssel. De natuurdoelanalyse van Boetelerveld stelt voor om een 'ecologische verbindingszone' aan te leggen tussen de Sallandse Heuvelrug en het Boetelerveld. De gebieden liggen zo'n drie kilometer uit elkaar en moeten met een nieuw aan te leggen strook natuur met elkaar worden verbonden. Boeren in de omgeving reageren verrast. Wie heeft die ecologische verbindingszone erin gefietst?

Agrifacts vraagt middels een WOO-verzoek bij provincie Overijssel het mailverkeer en de gespreksverslagen op, die hebben geleid tot de natuurdoelanalyse van Boetelerveld. Uit de vrijgegeven documenten blijkt dat provincie Overijssel enkele natuurorganisaties heeft betrokken bij de opstelling. Het gaat om Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Overijssels Particulier Grondbezit. Uit de documenten blijkt ook dat Natuurmonumenten de partij is die de provincie ervan overtuigt dat zo'n verbindingszone nodig is. Deze natuurorganisatie formuleert zelfs de tekst, die door de provincie wordt gekopieerd naar het uiteindelijke rapport.

Volgens Natuurmonumenten is "het belangrijkste knelpunt van Boetelerveld de geringe oppervlakte en de geïsoleerde ligging. Voor veel habitattypen in Overijssel is dit het grootste probleem [...]. Het aanleggen van een verbindingszone naar bijvoorbeeld de Sallandse Heuvelrug betekent een verbetering van de kwaliteit en heeft ►

Provincies nodigen alleen ecologen van natuurorganisaties uit om mee te praten over de natuurdoelen en 'benodigde' maatregelen.

Foto: Shutterstock / Intreegue photography.

een positieve invloed op het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.”

Provincie Overijssel bevestigt dat zij alleen natuurorganisaties heeft gevraagd (zie kader met uitgebreide reactie).

WOO-VERZOEKEN NOORD-BRABANT

Provincie Noord-Brabant kreeg al drie WOO-verzoeken over haar natuurdoelanalyses. Agrifacts vraagt alle documenten op die provincie Noord-Brabant beschikbaar heeft gesteld aan de indieners van deze WOO-verzoeken. Het gaat om enkele honderden documenten over alle Brabantse N2000-gebieden. Uit de documenten blijkt dat ook hier uitsluitend natuurorganisaties mochten helpen bij het opstellen van de natuurdoelanalyses en het formuleren van maatregelen buiten de N2000-gebieden.

Boerenorganisaties mochten niet meepraten. Een van de boerenorganisaties laat Agrifacts weten te hebben aangeklopt bij de provincie met het verzoek te mogen meepraten. De provincie wilde dat niet.

Net als in Overijssel valt ook in Noord-Brabant op dat de natuurorganisaties hebben ingezet op uitbreiding van hun natuur op aangrenzen-

de landbouwgronden (zie artikel pag. 15).

REACTIE PROVINCIE NOORD-BRABANT

Provincie Noord-Brabant schakelde twee bureaus in voor het opstellen van de natuurdoelanalyses, Arcadis en AnteaGroup. De provincie bevestigt dat deze bureaus de natuurorganisaties wel hebben uitgenodigd voor het opstellen van de natuurdoelanalyses, maar boerenorganisaties niet. Volgens de provincie beschikten natuurorganisaties over de informatie die beide bureaus nodig hadden voor hun natuurdoelanalyses.

In de Brabantse natuurdoelanalyses valt echter op dat de natuurorganisaties zich niet beperkten tot hun natuur. Op grote schaal, voor bijna alle gebieden, worden natuurdoelen geformuleerd buiten de N2000-grenzen. Het gaat om brede bufferzones om gebieden, verbindingzones, interessante percelen voor omzetten in natuur. De provincie bevestigt dat de natuurorganisaties ‘soms’ advies hebben gegeven over maatregelen rondom het gebied. De provincie zegt erop te hebben toegezien dat de natuurorganisaties de rol van informatieverstrekker feitelijk en neutraal hebben ingevuld. ■

Dubbele petten bij Ecologische Autoriteit

De natuurdoelanalyses worden getoetst door de Ecologische Autoriteit. Deze Autoriteit brengt advies uit over de natuurdoelanalyse. Wat vindt de Ecologische Autoriteit ervan dat provincies de natuurorganisaties wél hebben betrokken bij het opstellen van de natuurdoelanalyses, maar boerenorganisaties niet? De Ecologische Autoriteit laat weten zich te richten op de ecologie en de plannen te beoordelen uit oogpunt van natuurherstel. De Autoriteit vindt het belangrijk dat terreinbeheerders betrokken zijn, aangezien zij hun gebied het beste kennen. De Autoriteit kijkt verder niet naar gevolgde procedures, de juridische kaders en of provincies ambitieuzere doelen stellen dan de natuurwetgeving vraagt. Dat is aan de provincies zelf. Agrifacts constateert dat niet alleen de provincies een beroep doen op ecologen van natuurorganisaties, maar de Ecologische Autoriteit ook. De Ecologische

Autoriteit schakelt ook enkele ecologen van natuurorganisaties in voor haar toetsingen van natuurdoelanalyses. Agrifacts checkt voor de Brabantse natuurdoelanalyses of er sprake is van dubbele petten. De Ecologische Autoriteit heeft inmiddels voor zeven Brabantse natuurgebieden een advies uitgebracht. Bij drie daarvan blijkt sprake van een dubbele pet. Natuurorganisatie De Landschappen werd zowel ingeschakeld voor het opstellen van de natuurdoelanalyse door de provincie, als bij de toetsing ervan door de Ecologische Autoriteit. Vindt de Ecologische Autoriteit dit aanvaardbaar? "Landschappen Nederland behartigt weliswaar als koepelorganisatie de belangen van al haar leden, maar die leden zijn afzonderlijke rechtspersonen. Een ecoloog die in dienst is van het ene Landschap heeft dus geen bemoeienis met een ander Landschap. Hier is dan ook geen sprake van belangenverstremming".

Gedeputeerde Maurits von Martels (BBB) zou met het nieuwe provinciebestuur waarschijnlijk andere keuzes hebben gemaakt.

Foto: Provincie Overijssel

Provincie Overijssel zou het nu anders aanpakken

De natuurdoelanalyses zijn opgesteld onder de ‘oude’ coalitie. Sinds medio 2023 valt het natuurdossier onder BBB-gedeputeerde Maurits von Martels. Agrifacts stelde de nieuwe coalitie enkele vragen over de totstandkoming van de natuurdoelanalyses.

Is het juist dat provincie Overijssel uitsluitend natuurorganisaties heeft betrokken bij de opstelling ervan, en boerenorganisaties niet?

“Dat klopt. Wij hebben uitsluitend terreinbeherende organisaties bij de opstelling betrokken. Zij beheren de natuur binnen N2000-gebieden, zij voeren de herstelmaatregelen uit en hebben kennis van de natuur. Vanwege de strakke deadline en het grote aantal gebieden is besloten de natuurdoelanalyses niet af te stemmen met andere gebiedspartners.”

Een ecologische verbindingzone aanleggen betekent dat boerengrond moet worden omgezet in natuur. Waarom zijn die grondeigenaren er niet bij betrokken?

“In de natuurdoelanalyse worden ecologische knelpunten aangedragen. Natuurmonumenten droeg het knelpunt ‘versnippering’ aan. In het gebiedsproces gaan we samen met de grondeigenaren de haalbaarheid van de verbindingzone verkennen.”

Is het achteraf gezien een juiste keuze geweest van uw provincie om natuurorganisaties wel te consulteren en boerenorganisaties niet?

“Met het nieuwe bestuur hadden we dat waarschijnlijk in breder verband opgepakt. Wij meenden op dat moment de juiste organisaties aan tafel te hebben.”

Natuurorganisaties zetten in op meer grond

Agrifacts analyseerde de Brabantse natuurdoelanalyses op het bijplussen van extra hectares grond voor natuurdoelen, buiten de N2000-grenzen. Bij vrijwel alle Brabantse N2000-gebieden blijkt dit aan de orde. Het gaat dan om brede bufferzones rondom gebieden, verbindingszones tussen gebieden, opzeggen van pacht aan agrariërs zodat de grond gebruikt kan worden voor natuur, het opkopen van interessante percelen grond voor natuur.

In de Brabantse Natuurdoelanalyses valt op dat er nogal wat doelen zijn geformuleerd voor gronden buiten de N2000-gebieden. In het artikel op pag. 12-14 wordt ingegaan op de partijen die betrokken waren bij het opstellen van die analyses. Natuurorganisaties wel, boerenorganisaties niet. Uit stukken die vanwege de Wet Open Overheid op tafel kwamen, blijkt dat natuurorganisaties hebben ingezet op het verwerven van extra grond.

Uit documenten die middels een WOO op tafel kwamen, blijkt dat natuurorganisaties hun oog nogal eens laten vallen op grond van onder meer boeren.

ENKELE VOORBEELDEN

“Gaaf er nog aandacht worden besteed aan maatregelen buiten het Natura 2000-gebied?” Staatsbosbeheer dringt vanuit haar hoofdkantoor in Amersfoort aan op maatregelen buiten het Brabantse Natura 2000-gebied Ulvenhoutse bos. “Binnen het bos zelf kan weinig meer gedaan worden om de natuurwaarden nog hoger te krijgen [...] de grote klappen zullen uit het omringende gebied moeten komen.” Ook merkt Staatsbosbeheer fijntjes op dat het natuurgebied te klein is om het op orde te krijgen. Er zijn volgens de natuurorganisatie ‘grotere oplossingen’ nodig: uitbreiding van de natuurdoelen op grond buiten het N2000-gebied.

Bij de andere natuurorganisa-

ties wordt dezelfde houding gezien. Een WOO-document, afkomstig van Brabant Landschap: “Brabants Landschap sluit zich volledig aan bij de opmerkingen van Natuurmonumenten dat een brede beschermingszone wenselijk is rondom het Natura 2000-gebied (Leenderbos, red). Hier geen wateronttrekking, geen gebruik van kunstmest, geen bestrijdingsmiddelen, alleen extensieve landbouw.”

EXTRA NATUURGROND

Minister Van der Wal moest eind

vorig jaar met de billen bloot, toen uitkwam dat zij een doorrekening had achtergehouden.

Van der Wal had experts van Wageningen Environmental Research en SOVON Vogelonderzoek gevraagd in kaart te brengen hoeveel oppervlakte extra natuur er nodig is voor het behalen van de provinciale Natura 2000-doelen. Het ging landelijk om ruim 700.000 hectare. Een aanzienlijk deel betreft agrarische natuur. In de tabel staat het benodigde areaal per provincie. ■

Benodigde extra hectares grond voor het behalen van de provinciale N2000-doelen (* mits extra grond uitsluitend uit landbouw komt).

	Extra grond nodig voor halen N2000-doelen (in km2)	Huidig areaal natuur in km2 (CBS)	Areaal landbouwgrond in km2 (CBS)	% landbouwgrond nodig voor natuurdoelen*
Noord-Brabant	1.500	862	3.031	49
Fryslân	1.499	423	2.572	58
Gelderland	697	1.161	2.967	23
Zuid-Holland	882	238	1.618	55
Overijssel	653	464	2.378	27
Drenthe	343	470	1.861	18
Limburg	438	366	1.285	34
Utrecht	514	212	799	64
Zeeland	454	145	1.364	33
Noord-Holland	276	312	1.567	18
Groningen	387	140	1.872	21
Flevoland	68	223	990	7